

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 76 0 P 028620 22 Rev
Banjaluka: 2.6.2022. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija Tanja Bundalo, predsjednica vijeća, Senad Tica i Gorjana Popadić, član vijeća, u pravnoj stvari tužitelja a.d. S. B., koga zastupa punomoćnik B.S., advokat iz B., protiv tuženog D.R. iz K., uz učešće umješača d.o.o. A. K., na strani tuženog, koje zastupa punomoćnik S.T., advokat iz B., radi isplate, vrijednost spora 201.502,17 KM, te u pravnoj stvari po tužbi tuženog-protivtužitelja D.R., koga zastupa punomoćnik S.T., advokat iz B., protiv tužitelja-protivtuženog a.d. S. B., koga zastupa punomoćnik B.S., advokat iz B., radi utvrđenja, odlučujući o reviziji tuženog-protivtužitelja i umješača, izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Prijedoru broj 76 0 P 028620 21 Gž 2 od 25.1.2022. godine, na sjednici održanoj 2.6.2022. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Objasnenje

Presudom Osnovnog suda u Novom Gradu broj 76 0 P 028620 19 P od 26.8.2021. godine, obavezan je tuženi-protivtužitelj D.R. (u daljem tekstu: tuženi) da tužitelju-protivtuženom a.d. S. B. (u daljem tekstu: tužitelj) isplati iznos od 201.502,17 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 5.9.2018. godine do isplate, te da mu na ime naknade troškova postupka isplati iznos od 17.784,00 KM, sve u roku od 30 dana.

Odbijen je protivtužbeni zahtjev tuženog kojim traži da se utvrdi da su ništave odredbe Ugovora o dugoročnom kreditu broj ... od 12.7.2011. godine, i to:

Član 7.3. koji glasi: „Banka ima pravo jednostrano izmjeniti kamatnu stopu navedenu u članu 7. 1. ovog ugovora uz prethodno obavještenje korisnika kredita u slučaju promjene:

- a) kamatnih stopa i uslova/stanja na tržištu,
- b) pravnih propisa koji su doveli do povećanja troškova kredita,
- c) pravnog statusa ili ekonomskog stanja korisnika kredita,
- d) usljed neispunjenja uslova propisanih članom 14.7.f povećanja ugovorne kamate sa 2% počev od narednog mjeseca od mjeseca u kojem je utvrđeno ustupanje,
- e) pozitivnih zakonskih propisa, poslovnih akata i odluka banke,

Član 7.4. koji glasi: „Ukoliko korisnik kredita zakasni sa plaćanjem glavnice ili kamate duže od 15 dana od dana dospjeća, dužan je od dana njene dospjelosti plaćati banci zateznu kamatu definisanu odlukom banke“.

Član 8.1. koji glasi: „Banka će ukoliko korisnik kredita ne bude redovno izmirivao obaveze po osnovu ovog ugovora izmijeniti – uvećati kamatnu stopu na 18 % na godišnjem nivou u odnosu na postojeću definisanu članom 7.1., i to u sljedećim slučajevima:

- a) ako nije platio tri kamate ili glavnice uzastopno,
- b) ako u toku korištenja kredita ima više od pet puta kašnjenje veće od 15 dana bilo kamate, glavnice ili ukupno i kamate i glavnice“.

- da se utvrdi da su ništave odredbe Aneksa 1. Ugovora o dugoročnom kreditu broj ..., i to:

Član 4. Aneksa 1. koji glasi: „Stanje duga na dan 27.12.2012. godine iznosi 237.854,37 KM“. „Korisniku kredita se uručuje novi otplatni plan“.

- da se utvrdi da su ništave odredbe Aneksa 2. Ugovora o dugoročnom kreditu broj ..., i to:

Član 1. stav 2. Aneksa 2. koji glasi: „Stanje duga na dan 13.8.2013. godine iznosi 234.354,37 KM“ i član 4. koji glasi: „Korisniku kredita se uručuje novi plan otplate kredita“, -

- da se utvrdi da su ništave odredbe Aneksa 1. Ugovora o solidarnom jemstvu broj ... od 27.12.2012. godine, i to:

Član 4. koji glasi: „Stanje duga na dan kod ugovora o dugoročnom kreditu broj ... na dan 27.12.2012. godine iznosi 237.854,37 KM“. „Korisniku kredita se uručuje novi otplatni plan“.

Presudom Okružnog suda u Prijedoru broj 76 0 P 028620 21 Gž 2 od 25.1.2022. godine, djelimično je usvojena žalba tuženog i umješaća i preinačena prvostepena presuda u dijelu odluke o troškovima postupka, tako što je tuženi obavezan da umjesto dosuđenog iznosa troškova od 17.784,00 KM isplati iznos od 16.120,56 KM.

U preostalom dijelu žalba je odbijena i prvostepena presuda potvrđena.

Odbijen je zahtjev tužitelja za naknadu troškova žalbenog postupka u iznosu od 2.421,90 KM, kao i zahtjev tuženog u iznosu od 2.421,42 KM.

Tuženi i umješać revizijom pobijaju drugostepenu odluku zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom da se pobijana odluka preinači i tužbeni zahtjev odbije, a protivtužbeni zahtjev usvoji ili da se ukine i predmet vrati na ponovno suđenje.

Odgovor na reviziju nije podnesen.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora po tužbi i protivtužbi su zahtjevi stranaka navedeni u izreci prvostepene presude.

Prednik tužitelja a.d. V. B. (davalac kredita) i umješać (korisnik kredita), zaključili su 12.7.2011. godine ugovor o dugoročnom kreditu broj ..., kojim je davalac odobrio korisniku

kredit u iznosu od 295.000,00 KM na period od 60 mjeseci. Kredit se trebao vraćati u mjesečnim anuitetima prema planu otplate koji je sastavni dio kredita, uz ugovorenu kamatnu stopu od 8,50 % godišnje (član 7.1.). Članom 7.3. ugovoreno je da banka, pod taksativnim uslovima, ima pravo jednostrano izmijeniti ugovorenu kamatnu stopu uz prethodno obavještanje korisnika kredita. U slučaju da korisnik kasni sa plaćanjem glavnice ili kamate duže od 15 dana od dana dospjeća, ima obavezu da od dana dospelosti plaća zateznu kamatu definisanu odlukom banke (član 7.4.). Članom 8.1. ugovoreno je da banka u taksativnim slučajevima ima pravo da jednostrano uveća kamatnu stopu na 18 % na godišnjem nivou, u odnosu na definisanu stopu iz člana 7.1. ugovora.

Davalac i korisnik kredita su 27.12.2012. godine zaključili Aneks 1 ugovora o kreditu, konstatujući u članu 4. da na taj dan glavni dug iznosi 237.854,37 KM i da se korisniku uručuje novi otplatni plan, a potom 13.8.2013. godine i Aneks 2, konstatujući u članu 1.2. da stanje duga na taj dan iznosi 234.354,37 KM i da se korisniku uručuje novi otplatni plan (član 4.).

Članom 9.10. ugovora o kreditu, kao jedno od sredstava obezbjeđenja kredita, ugovoreno je da će korisnik kredita dostaviti 10 bjanko mjenica sa klauzulom „bez protesta“ i mjeničnim izjavama od korisnika kredita i jemca, a članom 10.12. ugovoreno je zaključenje ugovora o solidarnom jemstvu između davaoca kredita, korisnika kredita i tuženog, koji ugovor je zaključen 12.7.2011. godine. Članom 2. tuženi se kao jemac obavezao da će, solidarno sa korisnikom kredita, ispuniti punovažnu i dospelu obavezu iz ugovora o kreditu ako to ne učini korisnik kredita, „zajedno sa glavnim dugom, ugovornom i zateznom kamatom“, na prvi poziv u roku od 24 sata, u ime i za račun korisnika kredita kao dužnika (član 5.).

Davalac kredita, korisnik kredita i tuženi kao jemac zaključili su 27.12.2012. godine Aneks ugovora o solidarnom jemstvu, konstatujući u članu 4. da na taj dan glavni dug iznosi 237.854,37 KM i da se korisniku uručuje novi otplatni plan.

Tuženi je 12.7.2011. godine u svojstvu mjeničnog dužnika potpisao mjeničnu izjavu, koju je potpisao i davalac kredita, u kojoj navodi da davaocu kredita uručuje 5 bjanko vlastitih mjenica sa klauzulom „bez protesta“ radi obezbjeđenja plaćanja iz osnova ugovora o dugoročnom kreditu broj ..., a ujedno ga ovlašćuje da mjenice popuni nedostajućim elementima (dospjeće, iznos), „u skladu sa ugovorom o kreditu“.

Tuženi je kao trasant izdao bjanko mjenice od serijskog broja RS ...2 – do serijskog broja RS ...6

Tužitelj je dopisom broj ... od 5.9.2018. godine obavjestio tuženog, kao solidarnog jemca, da je ugovor sa korisnikom kredita raskinut zbog neredovnog izmirenja obaveza, a dopisom broj ... ga pozvao da dođe u prostorije banke radi iskupa mjenice serijskog broja RS ...2 za mjeničnu svotu od 201.502,17 KM, što ovaj nije učinio.

Tužitelj je kao tražilac izvršenja protiv tuženog kao izvršenika podnio 19.10.2018. godine izvršni prijedlog zasnovan na mjenici serijskog broja RS ...2, a nakon što je izvršenik uložio prigovor dalji postupak je nastavljen kao po tužbi. Tužitelj tokom parnice nije izmjenio činjenični osnov potraživanja koji je zasnovan na mjenici, bez obzira što se u podnesku od 18.4.2019. godine kojim je uredio tužbu pozvao i na ugovor o kreditu i u tom pravcu predložio i izvodio dokaze, pa su pravilno cijenili nižestepeni sudovi da se ovdje radi o mjeničnom, a ne o obligacionopravnom sporu.

Polazeći od ovako utvrđenog činjeničnog stanja koje ne može biti predmet pobijanja i ocjenjivanja u ovom revizijskom postupku s obzirom na izričitu zabranu sadržanu u odredbi

člana 240 stav 2 Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13-u daljem tekstu: ZPP), primjenom odredbe člana 39, 49 i 80 Zakona o mjenici („Službeni glasnik RS“, broj 31/02 –u daljem tekstu: ZM) u vezi sa odredbom člana 17, 129 i 1004 Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, te „Službeni glasnik RS“, broj 17/93 do 74/04 -u daljem tekstu: ZOO), prvostepeni sud je odlučio kao u izreci.

Utvrđujući da je tužitelj kao trasant 12.7.2011. godine izdao bjanko mjenicu serijskog broja RS ...2, da je iznos mjenične obaveze 201.502,17 KM, da je tuženi „označen i na mjestu trasata“, da je remitent a.d. V. B. i da je uz mjenicu data i mjenična izjava kojom izdavalac mjenice ovlašćuje davaoca kredita da mjenicu popuni nedostajućim elementima (dospjeće, iznos glavnog i sporednog potraživanja sa troškovima), ocjena je suda da predmetna mjenica sadrži bitne elemente propisane odredbama člana 3 ZM (oznaku da je mjenica, bezuslovan nalog da se plati određeni iznos novca, ime trasata i remitenta, datum dospjeća i mjesto plaćanja, dan i mjesto izdavanja mjenice i potpis trasanta), odnosno da nema formalnih nedostataka.

Prvostepeni sud je odbio prigovor da mjenica nije podnesena na isplatu u roku iz člana 39 ZM, jer je tužitelj dokazao da je na dan dospjeća mjenice na plaćanje pozvao tuženog kao mjeničnog dužnika na iskup mjenice.

Ukazujući da mjenično pravni zahtjevi protiv akceptanta zastarjevaju za tri godine računajući od dospelosti, da je mjenica dospjela na plaćanje 5.9.2018. godine i da je postupak pokrenut 27.10.2018. godine podnošenjem prijedloga za izvršenje na temelju mjenice, neosnovanim je ocijenio prigovor zastarjelosti pozivom na odredbu člana 80 ZM.

Prvostepeni sud nije prihvatio prigovor tuženog da tužitelj nema pravo na kamatu jer to nije navedeno u mjenici, ukazujući da je odredbom člana 49 ZM propisano da imalac mjenice može zahtijevati isplatu iznosa za koji mjenica nije akceptirana ili isplaćena, kao i kamatu ako je bila u mjenici određena, te zateznu kamatu obračunatu u skladu sa zakonom kojim se određuje visina stope zatezne kamate.

Visina duga po osnovu mjeničnog potraživanja, po ocjeni suda, potvrđena je i nalazom vještaka R.M. dipl. ecc koji je konstatovao da, uzimajući u obzir sve uplate koje je korisnik kredita izvršio do 5.9.2018. godine, ukupan dug korisnika kredita na taj dan iznosi 201.789,59 KM (veći za 287,42 KM od mjeničnog iznosa).

Pored obaveze po mjenici, stav je prvostepenog suda da svakako postoji obaveza tuženog i prema ugovoru o solidarnom jemstvu od 12.7.2011. godine i aneksu.

Odbijajući u cijelosti protivtužbeni zahtjev, prvostepeni sud cijeni da tuženi nije dokazao navode o jednostranoj izmjeni ugovorene kamatne stope, pozivajući se na nalaz vještaka u kom je konstatovano da tokom trajanja ugovornog odnosa banka nije vršila jednostrano mijenjanje visine stope ugovorene redovne kamate predviđene članom 7.3 ugovora o dugoročnom kreditu. Iz tog razloga nalazi da tuženi nije ni imao pravni interes da ustane sa protivtužbom, „posebno jer je ugovor o kreditu raskinut“.

Odlučujući o žalbi tuženog i umješaka, drugostepeni sud žalbu cijeni djelimično osnovanom samo u dijelu odluke o troškovima postupka, dok u preostalom dijelu žalbu odbija i prvostepenu presudu potvrđuje (odluka o tužbenom i protivtužbenom zahtjevu).

Drugostepeni sud je stava da se radi o vlastitoj vučenoj mjenici (član 5 ZM) „u kojoj je trasant ujedno i trasat“ i da pravnu valjanost mjenice ne određuje obrazac na kom je sačinjena već sadržina, pa to što je vlastita mjenica izdata na obrascu trasirane mjenice nema uticaja na njenu valjanost.

Cijeni da je prigovor zastarjelosti potraživanja pravilno odbijen jer je tuženi glavni mjenični dužnik.

Kada je u pitanju žalbeni navod da tužitelj nema pravo na kamatu, drugostepeni sud ukazuje da po članu 7 ZM primjena klauzule o kamati ima mjesta samo kada se radi o trasiranoj mjenici plativoj po viđenju ili na određeno vrijeme po viđenju.

Po shvatanju drugostepenog suda, vezano za primjenu Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikacija aktiva banke (Službeni glasnik RS“, broj 12/03, 85/04, 1/06, 136/10, 127/11 i 68/12), odnosno navedene Odluke objavljene u „Službenom glasniku RS“, broj 49/13, 1/15 i 117/17 od strane Agencije za bankarstvo Republike Srpske, primjeni Odluke bi bilo mjesta da je pravni osnov potraživanja ugovor o dugoročnom kreditu, ali ne i kada je mjenični spor.

Drugostepni sud prihvata stav da tuženi nije imao pravni interes za podnošenje protivtužbe jer se radi o mjeničnom dugu i da „protivtužbeni zahtjev nije ni u kakvoj vezi sa tužbenim zahtjevom i ne zavisi od odluke o tužbenom zahtjevu“. Zato cijeni da je protivtužbu trebalo odbaciti pozivom na odredbu člana 67 stav 1 tačka 7 u vezi sa članom 74 stav 3 ZPP, ali da su pravne posljedice „u konačnosti iste“.

Drugostepena odluka je pravilna i revizioni navodi je ne dovode u opravdanu sumnju.

Pravilna je ocjena nižestepeni sudova da se radi o mjeničnom sporu, jer je tužitelj nakon uloženog prigovora izvršenika, uredio tužbu ali nije došlo do izmjene činjeničnog osnova u odnosu na prijedlog za izvršenje.

Prigovor zastare je pravilno odbijen jer se radi o vlastitoj mjenici i tuženi je kao trasant glavni dužnik, pa je rok zastarjevanja 3 godine od dana dospelosti mjenice.

Pravilno je cijunjeno da je u pitanju vlastita mjenica, a revizioni prigovori kojima se to dovodi u pitanje nisu osnovani.

Mjenična izjava o akceptu je važna kada je u mjenici naznačen trasat zato što se momentom njenog davanja mijenja glavni dužnik po mjenici. Sve dok trasat ne akceptira mjenicu nije obavezan platiti ni mjeničnu svotu, tj. ne može se mjenično pravnom tužbom obavezati na isplatu. Kad akceptira mjenicu trasat postaje glavni mjenični dužnik dok su obaveze ostalih mjeničnih dužnika supsidijarne, tj. oni se obavezuju da će isplatiti mjeničnu svotu u slučaju da je akceptant ne isplati po podnošenju mjenice na isplatu. Akceptiranjem mjenice od trasata, trasant koji je do tada bio glavni dužnik postaje suspidijarni dužnik.

U konkretnom slučaju u pitanju je vlastita mjenica (član 111 ZM), a okolnost da je tuženi stavio potpis na licu mjenice u dijelu naslova „Prihvaćamo“ (gdje se obično potpisuje akceptant), ne mijenja vrstu mjenice niti dovodi u pitanje status tuženog, jer akceptiranje u pravilu ne postoji kod sopstvene mjenice pošto je izdavalac ujedno i glavni dužnik i odgovara isto kao i akceptant mjenice (član 114 stav 1 ZM).

Vlastita mjenica sadrži sve bitne elemente koje sadrži i trasirana mjenica, osim obaveze trasata da isplati određeni iznos novca jer je tu obavezu preuzeo trasant.

Predmetna mjenica je izdata na propisanom mjeničnom blanketu trasirane mjenice. Opštepoznato je da ne postoje odštampani blanketi zvaničnog izdanja za vlastitu mjenicu, kao što su uvijek postojali blanketi trasirane mjenice. Iako valjanost vlastite mjenice nije uslovljena njezinim izdavanjem na propisanom mjeničnom blanketu (istu je dovoljno napisati na običnom komadu papira kao pismo), u dugogodišnjoj poslovnoj praksi je prihvaćeno kao uobičajeno da se blanketi koji važe za trasirane mjenice upotrebljavaju i za vlastite mjenice, uz poželjno prepravljavanje istoga. Naime, preporučuje se (radi izbjegavanja svake sumnje) da se postojeći tekst precrtava, a iznad njega upisuju druge riječi da bi se dobio slog koji sadrži bitne elemente sopstvene mjenice. Poželjno je da se na obrascu trasirane mjenice umjesto naloga „platiti za ovu“ upiše „plaćamo za ovu“, te da se riječ „trasant“ precrta upisujući riječ „izdavalac“.

U konkretnom slučaju, mjenični blanket nije prepravljen na opisani način, što bi bilo poželjno. S obzirom da nije sporno da je potpis tuženog na mjestu trasanta i da mjenica nije trasirana na treće lice, te kako je u pravnom i poslovnom prometu prihvaćeno da takva mjenica i bez prepravljavanja ima sve elemente vlastite mjenice i uobičajeno je korištenje takve mjenice, proizlazi da je pravilan zaključak nižestepeni sudova da se radi o vlastitoj mjenici, koja je valjana uporište za nametanje mjenične obaveze tuženom (odredba člana 48 u vezi sa članom 114 ZM).

Tačno je ukazivanje revizije da je u odluci ovog suda broj 71 0 P 171636 17 Rev od 7.2.2018. godine iznesen stav o elementima vlastite mjenice koji je suprotan shvatanju koje se sada iznosi, ali je potrebno ukazati da se radi o odluci jednog vijeća koja nije usaglašena sa stavom odjeljenja suda. I prije te odluke, a i nakon nje (primjera radi presuda broj 83 0 I 021775 20 Rev od 20.8.2020. godine), Vrhovni sud Republike Srpske dosljedno se držao stava da se vlastitom mjenicom smatra mjenica izdata na blanketu trasirane mjenice i kada nema gore navedene izmjene blanketa mjenice, ako je trasant nije vukao na trasata jer je to u praksi banaka, sudskoj praksi i uobičajnom prometu sa mjenicom, opšteprihvaćeno stajalište.

Revizija se poziva i na odluku ovog suda broj 57 0 Ps 118954 19 Rev od 28.8.2019. godine koja nije primjenljiva na konkretni slučaj jer se ne zasniva na istom činjeničnom osnovu. Naime, u tom predmetu trasant je sebe označio kao trasata ali nije izvršio akceptiranje mjenice, pa je regresni, a ne glavni dužnik zbog čega je drugačiji zastarni rok za ostvarenje mjeničnih prava.

Vlastita mjenica se može pojaviti i kao blanko mjenica, što je ovdje slučaj, ako istoj u vrijeme izdavanja nedostaju mjenični elementi – datum dospjeća i iznos mjeničnog duga.

ZM ne propisuje izričite odredbe o blanko mjenici, pa se posredno na nju odnosi odredba člana 18 stav 2. navedenog zakona, koja predviđa mogućnost izdavanja mjenice koja u vrijeme izdavanja nije bila potpuna. Za blanko mjenicu je bitno da ju je potpisao trasant, odnosno izdavalac mjenice. Blanko mjenica nije mjenica, jer ne sadrži bitne sastojke, tako da postaje mjenicom tek kad ovlašteno lice ispuni mjenični sadržaj. To znači, da kod izdavanja blanko mjenice, trasant mora ovlastiti imaoca mjenice da ispuni potreban sadržaj mjenice i tako blanko mjenicu mijenja u mjenicu kao papir od vrijednosti. Imalac blanko mjenice na osnovu ovlaštenja kojeg je dobio od trasanta ispunjava mjenicu u skladu sa dogovorom o izdavanju mjenice, u onim dijelovima koji nisu ispunjeni.

Ovlaštenje imaoca blanko mjenice da ispuni potreban sadržaj mjenice može biti data u mjeničnoj izjavi ili u sporazumu o popunjavanju blanko mjenice. Osnovno je pravilo da se mjenično ovlaštenje daje pismeno, ali ono može biti dato i prećutno (samo predavanje mjenice povjeriocu kada je ona ugovorena kao sredstvo obezbjeđenja plaćanja). Ako nema posebnog sporazuma o popunjavanju blanko mjenice, postignutog između izdavaoca mjenice i imaoca mjenice, imalac mjenice je dužan mjenicu popuniti u skladu sa uslovima i rokovima iz osnovnog posla.

Prema mjeničnoj izjavi tuženog kao izdavaoca mjenice, ovlašćen je tužitelj kao remitent da mjenicu popuni nedostajućim elementim (dospijeće i iznos duga).

S obzirom na karakter mjenice koja je strogo formalna pismena isprava po kojoj se njen izdavalac obavezuje ovlaštenom imaocu mjenice u roku isplatiti na mjenici označenu sumu novca, na mjeničnom dužniku je teret dokazivanja da je ispunjenje mjenice izvršno protivno ovlašćenju, a što u konkretnom slučaju nije dokazano. Ovo posebno kod toga da mjenično načelo fiksne obaveze znači da se može zahtijevati samo ispunjenje obaveze koja je naznačena u mjenici, dok načelo inkorporacije znači da se pravni posao mjenice ne može dokazivati drugim sredstvima nego samim mjeničnim pismenom, a načelo mjenične strogosti čini mjenicu potpuno nezavisnom od pravnog posla iz kog je nastala, pa se mjenica na taj način javlja kao apstraktna (samostalna) obaveza koja svoj jedini osnov ima u jednostranoj izjavi mjeničnih potpisnika datoj na mjenici. To, dalje, znači da sud prilikom raspravljanja sporova nastalih iz mjenično pravnih odnosa ne ispituje osnov iz kog je mjenica nastala.

Pravilno je drugostepeni sud cijenio da je mjenični iznos naznačen prema dugu iz ugovora o kreditu, pri čemu se pozvao na nalaz vještaka koji je utvrdio dug u iznosu od 201.789,59 KM na dan raskida ugovora.

Neosnovan je prigovor revidenta da tužitelj nema pravo na zateznu kamatu na neplaćeni iznos mjeničnog duga, a koji prigovor zasniva na shvatanju da kamata (stopa kamate) mora biti naznačena u mjenici (član 7 ZM), a ako to nije slučaj da remitent gubi pravo na svaki vid kamate, bilo redovne ili zatezne. Klauzula o kamati je nebitan sastojak mjenice i po članu 7 ZM dopuštena je samo u slučaju kada mjenica dopijeva po viđenju ili na određeno vrijeme po viđenju (ovdje je u pitanju mjenica dospjela na određeni dan) i mora biti naznačena na mjenici. Svrha da je kamata vezana samo za ove dvije vrste mjenice nalazi se u zaštiti trasanta od remitenta, a teče od dana izdavanja do dana plaćanja mjenice i obračunava se po naznačenoj kamatnoj stopi.

Zakonska zatezna kamata koju tužitelj traži nije isto što i kamata iz člana 7 ZM, jer se zatezna kamata obračunava od dana padanja dužnika u docnju i posljedica je propusta dužnika da ispuni dospjelu novčanu obavezu.

Neosnovano se poziva revident na Odluku o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikacija aktiva banke, u cilju dokazivanja da bi dug tuženog na dan raskida ugovora iznosio 92.840,01 KM da je tužitelj postupao u skladu sa Odlukom.

Članom 1 Odluke su propisani minimalni standardi i kriterijumi koje je banka dužna da osigura i sprovodi u ocjeni, preuzimanju, praćenju, kontroli i upravljanju kreditnim rizikom i klasifikacijom svoje aktive (stav 1.). Nadzorni odbor banke i Odbor za reviziju banke imaju dužnost, u skladu sa pozitivnim propisima iz Zakona o bankama, statuta banke i odgovarajućih propisa Agencije za bankarstvo Republike Srpske, da obezbjede praćenje, obavljanje pregleda i klasifikaciju stavki aktive bilansa i određenih stavki vanbilansa banke, odnosno izlaganje banke riziku naplate i riziku mogućih gubitaka po datim kreditima, drugim plasmanima, izvršenim

ulaganjima i potencijalnim vanbilansnim obavezama i izvještava Agenciju za bankarstvo u skladu sa Odlukom (stav 2). Odluku je u okviru svoje nadležnosti donijela Agencija za bankarstvo i njome se uređuju prava i obaveze između banke kao finansijske organizacije i Agencije kao nadzornog organa. Stoga Odluka nema uticaja na obaveze korisnika kredita, jemaca ili mjeničnog dužnika koje proizilaze iz ugovora o kreditu, jemstvu i mjenici.

Pored toga, sve i kada bi se prihvatilo da bi, u konkretnom slučaju, obaveza tuženog trebala biti utvrđena prema visini duga koji se utvrdi primjenom Odluke, a ne ugovora o kreditu, tuženi navode da njegov dug iznosi 92.840,01 KM nije dokazao. Naime, vještak se (strana 9 nalaza) izjasnio da nije mogao utvrditi kada je kredit trebao biti klasifikovan kao neprihodujući, da li se radi o nekvalitetnoj aktivi, da li je knjigovodstveni obračun dospjele nenaplaćene kamate izvršen u skladu sa Odlukom i da li su uplate dužnika nakon docnije duže od 90 dana knjižene u skladu sa odlukom, a koje činjenice su morale biti utvrđene i dokazane kako bi se uopšte i moglo cijeliti da ima mjesta primjeni Odluke. Tuženi je prigovarao nalazu samo u dijelu od strane 1 do strane 7 i nije tražio dopunsko vještačenje, niti je pri ispitivanju vještaka na ročištu za glavnu raspravu razjasnio gore navedene tvrdnje vještaka.

Time je pravilno utvrđeno da nisu ispunjeni uslovi iz člana 103 ZOO da se utvrde ništavim pojedinačne odredbe iz ugovora i aneksa (navedene u izreci prvostepene presude). Tužitelj je dokazao da je mjenica popunjena u skladu sa osnovnim poslom, dok je vještak u nalazu iznio mišljenje (koje nije osporeno) da tužitelj tokom trajanja ugovora nije jednostrano mijenjao visinu stope ugovorene redovne kamate iz člana 7.1. ugovora o kreditu, a da je zateznu kamatu obračunala po članu 7.4., što znači da nije došlo do jednostrane primjene odredbe člana 8.1. ugovora.

Odluka o troškovima postupka pravilno je zasnovana na odredbama člana 386 stav1, 387 i 396 ZPP u vezi sa Tarifom o nagradama i naknadi troškova za rad advokata („Službeni glasnik RS“, broj 68/05).

Temeljem odredbe člana 248 ZPP odlučeno je kao u izreci.

Predsjednica vijeća
Tanja Bundalo

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Aćić